

5.3 ***El Laboratori Interdisciplinari sobre Canvi Climàtic de la UIB:***

una resposta col·lectiva a un problema multidimensional

Pau de Vilchez Moragues

Professor Ajudant de Dret Internacional Públic i Subdirector del LINCC.

L'any 2017 serà possiblement recordat per molts com l'any què Donald Trump va decidir demostrar, un cop més, les seves preocupants limitacions per a presidir un dels països més potents del planeta, anunciant que els Estats Units es retirarien de l'Acord de París sobre el Canvi Climàtic, assolit a la capital francesa ara fa poc més de dos anys. Per fortuna pel planeta i per a la resta de la humanitat, la situació avui en dia no és igual que la de Copenhaguen l'any 2009, quan la divisió entre països va portar al fracàs d'una conferència inicialment destinada a concretar el compromís internacional que havia de substituir a l'Acord de Kyoto.

Avui, tant l'Índia com la Xina, països durant molt de temps refractaris a assumir cap tipus de compromís en la matèria, no només s'han enfilat al carro de la lluita contra el canvi climàtic sinó que n'han esdevingut estats capdavaners, sumant-se així a una Unió Europea que havia liderat en solitari aquesta lluita durant els darrers 30 anys. La necessitat peremptòria de lluitar contra el canvi climàtic, evitant que la temperatura mitjana global augmenti més de 2°C (i l'avantatge comparatiu que tendran aquells que s'hi posin abans), és avui en dia una certesa assumida oficialment per tots els països del món tret de Síria i els Estats Units. I fins i tot en aquest darrer cas, 15 Estats i gairebé 400 municipis dels EUA s'han compromès a lluitar activament contra el canvi climàtic en la línia de l'Acord de París.

Trump pot afirmar que es retira d'aquest acord "per defensar els llocs de treball dels americans" però en realitat només està protegint els interessos, a curt termini, de les grans petrolieres dels EUA mentre enfonsa, a mitjà i llarg termini a la resta de la societat nord-americana. Car el canvi climàtic no és només un augment global de les temperatures sinó sobretot els impactes que aquest augment tindrà sobre la nostra salut, la nostra economia,

la nostra agricultura, el nostre medi ambient i fins i tot les nostres societats i sistemes polítics tal com els coneixem.

Les expressions grandiloqüents no són, en aquest cas, exagerades: el canvi climàtic és un dels principals problemes de la humanitat. "Però n'hi ha d'altres!", diran alguns: "la guerra, la fam, el terrorisme, les sequeres, les pandèmies, la pol·lució...". Efectivament, els problemes i amenaces globals no manquen a la nostra malmesa i sovint inconscient humanitat. Però totes i cadascuna de les amenaces esmentades es veuran agreujades, i molt, amb el canvi climàtic.

Exposant-ho de manera una mica sumària, un augment de la temperatura mitjana global implica una reducció de l'aigua potable disponible i un augment de les sequeres amb la consegüent reducció de la producció agrícola, una major vulnerabilitat i probabilitat d'incendis, la destrucció d'hàbitats naturals, l'acidificació de la mar amb un impacte greu sobre la biodiversitat marina, l'augment en freqüència i intensitat de fenòmens atmosfèrics extrems, com ara tifons, tempestes o onades de calor,

l'aparició de malalties vingudes d'altres latituds, que disposaran d'un clima i uns vectors favorables a noves contrades, l'agreujament de malalties ja existents, especialment respiratòries, l'augment de la mortalitat derivat de tot plegat, la reducció de la productivitat a causa de l'augment de temperatures i de malalties, la necessitat de dedicar molts més recursos econòmics a adaptar-se als impactes del canvi climàtic com ara, a més dels ja mencionats, l'augment del nivell de la mar a causa del desgel dels pols, la qual cosa provocarà una reducció dels recursos econòmics disponibles per afrontar altres necessitats, l'augment de les migracions cap a països amb condicions climàtiques menys adverses, i l'augment dels conflictes, interns i internacionals, per al control dels recursos naturals.

No, el canvi climàtic no és poca cosa. I no fer-hi front és també una decisió econòmica errònia. Molts economistes, des de l'Informe Stern de l'any 2006, han advertit una i una altra vegada que els costos necessaris per a mitigar el canvi climàtic són molt inferiors als derivats de les pèrdues ocasionades pel canvi climàtic o als costos d'adaptació.

I és en aquest context que sorgeix el projecte de crear un laboratori interdisciplinari sobre canvi climàtic a la Universitat de les Illes Balears. Una iniciativa especialment pertinent per dos motius. Per una banda, perquè el canvi climàtic té un caràcter multidimensional innegable, que afecta des de la física, la química i la biologia, fins a la geografia, l'economia o el dret, entre moltes altres disciplines. Així, tant per entendre l'escalfament global, les seves causes i les seves conseqüències, com per identificar les respostes més adients cal un enfocament multidisciplinari, que prengui en compte totes aquestes dimensions.

Per altra banda, les Illes Balears, en tant que territori insular mediterrani, són especialment vulnerables a aquest fenomen, per exemple pel que fa a l'augment del nivell de la mar, el seu impacte sobre el nostre litoral o la degradació de

la biodiversitat marina, o pel que fa a un augment de les temperatures i una variació dels recursos hídrics en una terra ja de per si vulnerable pel que fa a la disponibilitat d'aigua dolça.

A la UIB ja existien diversos grups de recerca que treballaven sobre aquest tema, alguns des de fa més de 20 anys. Allò que mancava era un espai de trobada i intercanvi d'aquesta recerca entre tots aquests grups, que permeti desenvolupar visions més complexes i acurades d'allò que està succeint, creant sinergies d'investigació que permetin aprofundir en el coneixement científic sobre el canvi climàtic.

Per això neix el Laboratori Interdisciplinari sobre Canvi Climàtic (LINCC) de la UIB. Per això i per molt més. Car el coneixement científic no pot quedar-se tancat entre els murs de la universitat o entre les pàgines de les revistes científiques. La ciència, el coneixement d'allò que passa, per què passa i quines respostes l'hi podem donar, ha d'arribar a la societat per tal que aquesta pugui prendre les decisions que trobi més adequades. I és aquesta la segona funció del LINCC, servir de punt focal del coneixement sobre el canvi climàtic a les Illes Balears, perquè aquest pugui arribar tant a les institucions públiques com a la societat civil o el sector privat.

L'escalfament global és un dels més grans desafiaments que tenim com societat i com espècie. Per tal de poder encarar-ho amb coneixement, per tal d'encertar en les anàlisis dels riscos i identificar millor les prioritats, la societat balear necessita disposar de la informació més acurada. El LINCC ha nascut per ajudar-la a trobar-la.

NB: El LINCC està actualment compost per investigadores i investigadors de: Física atmosfèrica, Física marina, Enginyeria, Química, Biologia terrestre i marina, Geografia física i humana, Economia aplicada, Filosofia, Pedagogia i Dret internacional públic.

Trobareu més informació sobre el LINCC a la seva plana web: lincc.uib.eu.